

III. ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ЦИГАНСКИТЕ/ РОМСКИТЕ ГРУПИ

1. Групата – основно социокултурно образование при циганската/ ромската етническа общност

Циганите/ ромите са *хетерогенна етническа общност* или т.нар. „*междугрупово етническо образование (МЕГРЕО)*“, разделена на групи със собствени етно- и социокултурни характеристики. Груповата идентичност се формира на базата на груповото самосъзнание и груповата ендогамия, общия език, традиционния занаят, начина на живот (номадски или уседнал), изповядваната религия, собствените потестарни органи, спазване на груповите обичаи, правила, норми, забрани. Въз основа на тази обща характеристика на циганската/ ромската група се наблюдават и различните равнища на циганската/ ромската общност – метагрупови обединения, субгрупови подразделения. Както в групите, така и в субгрупите има и локални различия.

Утвърдените български циганолози Елена Марушиакова и Веселин Попов, ползвайки за основен критерий начина на живот, разделят циганите/ ромите в България на три основни метагрупови общности: ерлии, кардарашаи и рудари. Ерлиите или уседналите цигани според вероизповеданието си са дасикане рома (православни християни, наричани още български цигани) и хорохане рома (мюсюлмани или турски цигани). Втората метагрупова общност е на кардарашите/ калдарашите. Те са християни. Характерно място между двете групови общности заемат т.нар. тракийски калайджии (с две субгрупи – салаци и влахоря) и бургуджии, православни християни. Третата метагрупова общност – рударите (православни християни) са по-известни като власи, влашки цигани, лингури, копанари, мечкадари (Марушиакова, Попов 1993: 61; Марушиакова, Попов 2007-д: 11-14).

Налице, в зависимост от кого се дават, са и различните наименования (етноними) на групите и субгрупите. От една страна това са ендонимите – самоназванията на дадената циганска/ ромска общност, а от друга – екзоними – имена, дадени от околните.

Наименования, отразяващи начина на живот – уседнали цигани – ерлии и чергари/ катунари. Типични за Балканския полуостров са названията според изповядваната религия. Тук има смесване на религиозното с етническото – християни или т.нар български цигани – дасикане рома и мюсюлмани или т.нар. турски цигани – хорохане рома. При хорохане рома една част се самоопределят като ромà, а при друга е налице префериране на идентичността (самоопределяне като хорохоя/ миллет/ уста миллет). Топонимични етноними – влашки, румънски, сръбски, унгарски, татарски и др. Според областта или местността на живеене те са котленски цигани, градецки цигани, ломски цигани и др. Най-често срещаните и най-типичните ендоними са според професи-